

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

עיר התורה שקרובה אליך

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת מאור ישראל, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, וסניף סימנר בית יעקב
החדש, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

המלך

פרשת נצבים

תורת

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים:

דברים פרק כט (ט) אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושיטריכם כל איש ישראל:
שאלות:

א { ויש לשאול מדוע נכתב "היום" ולא מספיק אתם נצבים לפני וכו'! ב { מה גם כיון שציוי זה לדורות הלשון היום
סותר כאילו רק באותו יום מדובר ומאחר והתורה נצחית זה סותר: ג { זאת ועוד יש להוסיף שהרי בקריאת שמע גם
התורה מדגישה באותו לשון היום בדברים פרק ו (ו) וְהָיָה הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבְךָ?
דרשת חז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים:

**והנה בכדי לבאר נקדים שדרשו חז"ל בספרי דברים פרשת ואתחנן פסקא לג אשר אנכי מצוך היום, שלא יהו בעיניך
כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה אלא כדיוטגמא חדשה שהכל רצים לקרותה.**

**וכתב מרן הבית יוסף אורח חיים סימן סא אות א - ב ויקראנה ביראה ובכוונה כתב רב עמרם (בסדורו ח"א סי' לו)
לשוויה איניש לקריאת שמע כפרוטגמא חדשה. כלומר שלא תהיה בעיניו כדבר שכבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו
חביב אצלו וכך אמרו חז"ל (ספרי ואתחנן פסקא ו) על אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים: וכ"כ בילקוט
שמעוני תורה פרשת ואתחנן רמז תתמ, וכ"כ בפסיקתא זוטרתיא (לקח טוב) דברים פרשת ראה דף יח ע"א ושמתם. זה
תלמוד הגרסה. לעשות. זה מעשה. את כל החוקים. אלו המדרשות. ואת המשפטים. אלו הדינים. אשר אנכי נותן לפניכם
היום. בכל יום יהיו חביבין עליכם כאילו היום קבלתם אותם מהר סיני. ויהיו רגילים בפיכם כאילו היום שמעתם אותם:
וכן נפסק בשולחן ערוך אורח חיים סימן סא סעיף ב אשר אנכי מצוך היום (דברים ו, ו) היינו לומר: בכל יום יהיו בעיניך
כחדשים, ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו חביב אצלו. **והוסיף בערוך השולחן אורח חיים סימן סא סעיף
ב** אשר אנכי מצוך היום על לבבך והיום ימשוך על הקודם כלומר מצוך היום שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאלו היום
צויתך ולא ימשוך אדלמטה לאמר היום על לבבך דהוה משמע היום ולא מחר אלא יפסיק רגע בין היום ובין על לבבך וכן
הטעמים מורין כן שהיום הוא בטפחא שהוא מן המפסיקין וכמו שצריך להפסיק בין היום לבין על לבבך כמו כן בתחלת
והיה אם שמע צריך להפסיק בין היום לבין לאהבה מטעם שנתבאר:**

אולם למרות דרשת חז"ל שכוונת התורה בתיבת "היום" לבקש מהאדם שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, עדיין הדבר
צריך ביאור איך וכיצד אפשר לעשות כדבר הזה אחרי שהמציאות השיגרה מכה את הרגש?

מעשה ברבי יהושע שוב יום אחד לפני מיתתו:

ונראה לבאר כוונת חז"ל בהקדם המבואר במסכת שמחות דרבי חייה פרק ב הלכה א היה רבי יהושע אומר שוב יום
אחד לפני מיתתו, אמר לו רבי עקיבה, רבי, למדני וכי יש אדם יודע אימתי הוא מת שיעשה תשובה, אמר לו כל שכן, בכל
יום יאמר אדם, אעשה תשובה היום שמא אמות למחר, אעשה היום תשובה שמא אמות למחר, ונמצאו כל ימיו באין
בתשובה. איכן הוא פירושו של דבר, בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

מעשה ברבי אליעזר כנ"ל:

וכן במסכת שבת דף קנ"ג ע"א תנן התם, רבי אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתו. שאלו תלמידיו את רבי אליעזר:
וכי אדם יודע איזהו יום ימות? אמר להן וכל שכן, ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה. ואף שלמה אמר
בחכמתו [קהלת ט] בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר.

מוסר השכל ועצת התורה:

ומעתה נבין היטב איך אפשר לקיים את מצות התורה שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, בהיות ואנו למדים ממעשים אלו
שבכדי שהאדם יוכל להתגבר על יצרו צריך להפנים את האמת שכל יום ספק הוא יומו האחרון ולראות בכל יום הכל
מחדש ודבר זה תלוי ונעוץ במחשבת האדם על חייו, וכאשר יבין וישכיל שאין האדם יודע קיצו ובכל יום הוא יום חדש
שאינו בטוח כהמשך מאתמול ויתכן שהיום הוא יום האחרון לחייו, **בודאי על ידי מחשבה זו שהיא אמתית** יוכל
להתעורר כל יום מחדש בשמחה ולראות כל יום נוסף כמתנה שהקב"ה נותן לו מחדש, וכמו שכל אדם אומר בפתיחת
עיניו בבוקר מודה אני לפניך על הנשמה שהחזרת בי כיון שאין ביטוח לאף אחד, ובכל יום צריך לקום בבוקר ולהודות
שהקב"ה זוקף כפופים ומתיר אסורים ופוקח עיורים כיון שאין ביטחון לאדם על היום הבא, וצערי כמה מקרים פורסמו
כאלה, ואם וכאשר יפנים האדם את המחשבה הנכונה ממילא יוכל להגיע לקיום רצון הקב"ה שבכל יום יהיו בעיניך
כחדשים ולא יתן לשיגרה להכהות את הרגש. ובה נבין שזו כוונת התורה אתם נצבים היום וכו' התורה מרמזת עצת
התנאים שאם אדם רוצה לזכות ולהיות ניצב לפני הקב"ה הדבר מותנה בכך שבכל יום יחשוב רק על אותו יום ומחר הוא
יום חדש שאינו בטוח וממילא יהיו בעיניו כל יום כחדשים שאולי זו ההזדמנות האחרונה שלו, וכפתגם המפורסם שהעבר
כאין וההווה כהרף עין והעתיד עדיין כי מי אמר שיהיה.

לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע:

וכן מבואר במסכת ברכות דף ה ע"א אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר
הרע, שנאמר [תהלים ד'] רגזו ואל תחטאו. אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, שנאמר אמרו בלבבכם, אם נצחו
מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע, שנאמר על משכבכם, אם נצחו מוטב, ואם לאו יזכור לו יום המיתה, שנאמר ודמו
סלה.

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

עיר התורה שקרובה אליך

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת מאור ישראל, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, וסניף סימנר בית יעקב
 החדש, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

ונראה לבאר שצריך לדמיין מה יהיה אם עכשיו נפרד מהעולם:

בפשטות הביאור בהזכרת יום המיתה הכונה שיזכיר לעצמו שיש סוף ויש דין וחשבון, אולם לענ"ד המכוון בזה הרבה יותר עמוק וכוונת חז"ל בעצה זו שיזכיר לו יום המיתה שהוא המוצא האחרון להתגבר על יצרו כוונתם לעצה גדולה מאוד, והיינו שכאשר האדם רואה שיצרו גובר עליו ינסה לדמיין בראשו מה יקרה אם עכשיו הוא ימות כיצד הוא יראה בעיני הבריות ובעיני הקב"ה ויפתח דמיון זה ויתבונן כיצד הוא נפרד מכל בני משפחתו ידידו ומכריו עבודתו ועסקיו לימודו ותפילתו למרות שהוא נמצא באמצע התוכניות וכיצד היה רוצה שהדבר יגמר ויפרד מהעולם, וברגע שיחשוב וידמיין כך הוא יצליח להתגבר על יצרו, וזו עצת חז"ל להזכיר יום המיתה, וממילא אחרי דמיון זה יתעורר מדמיונו ויאזור כוח כעת לנצל את זמנו ביתר שאת ועוז בכדי להכין עצמו כמו שהיה רוצה שהדבר יראה, כי כבר אמרו לעיל שוב יום אחד וכיו"כ אין האדם יודע עיתו ובדרך זו ינצל ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים.

תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת:

אולם עצת היצר להכשיל את האדם היא על ידי שמכניס בליבו לתכנן את כל חייו או למשך תקופה ארוכה ולא נותן לו לחשוב רק על היום והכל בכדי להכשילו שיש עוד זמן וגם לתרוץ כמה קשה לעמוד בדבר לאורך זמן, אך כבר חז"ל רמזו דבר זה בהלכה שזרחה של תורה תפסת מרובה לא תפסת כלום, כמבואר במסכת יומא דף פ ע"א כל השיעורין כולן בכזית, חוץ מטומאת אוכלין, וכיו"טומאת אוכלין כביצה מנלן? אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר דאמר קרא [ויקרא יא] מכל האכל אשר יאכל אוכל הבא מחמת אוכל, ואיזה זה ביצת תרנגולת. ואימא גדי מחוסר שחיטה, ואימא בן פקועה טעון קריעה. ואימא ביצת בר יוכני תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת. וכן כתב בשו"ת יביע אומר חלק ה יו"ד סימן יז ד"ה ד. ומעתה וע"ע בשו"ת הרדב"ז ח"א (ס"ס קסג), שכי, שאין לחדש חומרות על ישראל מה שלא החמירו הראשונים, והלואי שישמרו מה שהוטל עליהם מפי הפוסקים, כי תפסת מרובה לא תפסת, ולא ישאר בידם לא זה ולא זה. ע"כ. עוד אמרו חז"ל במסכת סנהדרין דף כו ע"ב אמר עולא: מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, שנאמר מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה. ופרש"י ז"ל מחשבה – וכיו"ט לשנא אחרינא: מחשבה שאדם מחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי – מועלת להשביח הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא. וכ"כ ביד רמ"ה שם. וכתב בספר דף על הדף שם ז"ל וכתב הגאון ר' גרשון אייזלשטיין שליט"א בקובץ חיזוק (קובץ ה' ע' מו): וראיתי מי שכתב שזהו בדוק ומנוסה אצל העוסקים בעניני העולם, שאם עושים תוכניות איך להרויח, שאף אם יצליח להרויח, [משום שנגזר עליו משמים לקבל ריוח זה], זה לא יהיה באותה הדרך שהוא חשב שזה יהיה, [וע"פ רוב אינו מצליח להרויח כלל], וביאור הענין בזה, דמשמא מסייעים ביד האדם שילמד לדעת שיש השגחה פרטית, והכל בהשגחה, ואין כחי ועוצם ידי, [אם הוא שם לב על זה, מוטב, ואם לא, מה אפשר לעשות, כסיל בחושך ילך]. והחידוש בזה, דאפי' בדברי תורה, דהבא ליטהר מסייעין אותו (שבת ק"ד ע"א), מחשבה מועלת, ונראה דגם בזה הביאור כנ"ל, דמחשבה של "האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא", הרי היא מחשבה של כוחי ועוצם ידי, שסומך ובטוח בכוחות עצמו, שמה שמתכנן יצליח, ואין זו הדרך, אלא צריך לחשוב שהכל יהיה בסייעתא דשמיא ובעזרת השם, ואף דהאדם בעל בחירה, היינו רק ההחלטה לרצות, וההשתדלות, אבל שיצא לפועל מה שחשב, לזה צריך סייעתא דשמיא, [ואם האדם בחר בטוב, והשתדל בזה, ולבסוף מן השמים עיכבו, יקבל שכר כאילו עשאה, על הבחירה וההשתדלות], אבל לסבור שודאי שיצא לפועל מה שרוצה, זה לא נכון, אלא זה תלוי בהשגחה, וכדמצינו לשונות הראשונים, "כמו שאכתוב בסייעתא דשמיא", בלי סייעתא דשמיא זה לא בטוח, ואין זה ענין מוסרי בעלמא שכך נאה לדבר. וראיתי בספר בן איש חי דרשות בפרשת כי תצא עה"פ כי תבנה בית ועשית מעקה לגגך, מבאר בדרך רמז כי מדובר על האדם והגג של גופו זה הראש וצריך לדעת להשים מעקה על הגג שהן המחשבות שבמוחו שלא יתכנן לטווח ארוך כי זה מעצת היצר שיפול ברוחו ולא יצליח וכמארח ז"ל שמחשבה מועלת אפילו לדברי תורה.

העצה לזכות ביום הדין:

הרי לנו שכל מי שרוצה לתכנן זמן ארוך בטוח שיכשל אלא עצת התורה שוב יום אחד לפני מיתתך ולחשוב כיצד היום ישתדל לעשות רצון השי"ת ועל ידי זה יהיו בעיניו בכל יום כחדשים ויוכל לזכות ביום הדין. ובהיות ואנו נמצאים בשבת האחרונה של השנה יחשוב במה יוכל להדר ולדקדק במיוחד בשבת זו יותר מכל השבתות ובה יתקן את כל מה שפגם במשך שבתות השנה כי הכל הולך אחר החיתום. ויהי רצון שזוכה כולנו לשנה טובה ומבורכת ולכתיבה וחתימה טובה לחיים טובים ולשלום ויחיש את גאולתנו בחסד וברחמים מרובים אמן.

בידידות ואהבה בברכת כתיבה וחתימה טובה
מרדכי מלכא